

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, Security Studies

URL of the journal / URL časopisu: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk>

Author(s) / Autor(i): Patrik Mičuda
Article / Článok: Univerzitná debata: Podpora demokratických hodnôt medzi mládežou
Publisher / Vydavateľ: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov – UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and International Relations – UMB Banská Bystrica
DOI: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2020.23.3.193-199>

Recommended form for quotation of the article / Odporúčaná forma citácie článku:

MIČUDA, P. 2020. Univerzitná debata: Podpora demokratických hodnôt medzi mládežou. In *Politické Vedy* [online]. Vol. 23, No. 3, 2020. ISSN 1335 – 2741, pp. 193-199. Available at: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2020.23.3.193-199>

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu *Politické vedy*. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

UNIVERZITNÁ DEBATA: PODPORA DEMOKRATICKÝCH HODNÔT MEDZI MLÁDEŽOU

UNIVERSITY DEBATE: PROMOTING DEMOCRATIC VALUES AMONG YOUNG PEOPLE

Patrik Mičuda*

Už siedmy rok participuje Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov na tvorbe univerzitných debát, ktoré v rámci projektu *Podpora demokratických hodnôt medzi mládežou* organizuje MESA10 v spolupráci s Centrom pre euroatlantické štúdie so sídlom v Belehrade. Inovatívny projekt založený na diskusiách medzi študentmi zo siedmich univerzít piatich štátov zastrešuje: Belehradská univerzita (Srbsko), Univerzita Nový Sad (Srbsko), Medzinárodná univerzita v Sarajeve (Bosna a Hercegovina), Univerzita Čiernej Hory v Podgorici (Čierna Hora), Akadémia ekonomických štúdií v Kišiňove (Moldavsko), Univerzita Komenského Bratislava a Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (obe Slovensko). Prioritným cieľom projektu je posilnenie demokratických hodnôt medzi študentmi zúčastnených univerzít. Aktívnou účasťou si zdokonaľujú debatné schopnosti a pri diskusii s ostatnými členmi tímov podporujú rozvoj nezávislého a kritického myslenia.

Formát projektu univerzitných debát pozostáva z online seminára spojeného s diskusiou študentov, debatného turnaja a vypracovania národného odporúčania k určenej téme, ktoré je následne prezentované pre vybraných poslancov Európskeho parlamentu. Webinár je organizovaný online formou v mesiacoch marec - apríl a naživo vysielaný vo všetkých participujúcich

* Bc. Patrik Mičuda je študentom 5. ročníka v študijnom odbore Politológia, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Kuzmányho 1, 974 01, Banská Bystrica, Slovenská republika, e-mail: patrik.micuda126@gmail.com.

<https://doi.org/10.24040/politickevedy.2020.23.3.193-199>

inštitúciách, aby členovia univerzitných tímov mali možnosť diskutovať s prednášajúcim hosťom a s ostatnými študentmi. Debatný turnaj sa uskutočňuje na jednej zo zúčastnených inštitúcií. Na predchádzajúcich ročníkoch debát bola osobná účasť pravidlom, avšak v dôsledku nepriaznivých epidemiologických a cestovných okolností spôsobených pandémiou COVID-19, boli organizátori takisto nútení presunúť realizáciu projektu do online priestoru. Diskusia tradične prebiehala každoročne v mesiacoch apríl - máj ako „Jarná debata“ a v novembri ako „Zimná debata“ v *Oxford style debate format*, kedy pri každom tematickom okruhu proti sebe stáli dvaja zástupcovia univerzitných tímov a prvotne predniesli svoj pohľad na danú problematiku. Následne mali možnosť argumentovať, odpovedať na otázky svojho súpera či verejnosti v prebiehajúcej diskusii. Debatéri sa pri prezentácii opierali o objektívne fakty, ako i informácie získané z viacerých stretnutí so zástupcami politického vedenia svojich krajín. Práve zo stretnutí s politickou reprezentáciou sa tiež odvíjalo vypracovanie odporúčaní pre Európsky parlament.

Na tohtoročný webinár, ktorý sa uskutočnil 25. mája 2020, prijala pozvanie **Suzana Grubješić** z centra pre zahraničnú politiku, ktorá vo svojej kariére zastávala viacero funkcií s dosahom na európsku integráciu Srbska. V rokoch 2012 - 2013 bola podpredsedníčkou srbskej vlády pre európsku integráciu, je tiež bývalou osobitou poradkyňou pre európsku integráciu na Ministerstve obchodu, cestovného ruchu a telekomunikácii Srbska. Rovnako zastávala aj funkciu generálnej tajomníčky Európskeho hnutia v Srbsku. Jej prednáška sa niesla v duchu témy *Západný Balkán a členstvo v EÚ: Stav, vyhladky a perspektívy*. Svoju pozornosť v nej zamerala na integračné procesy krajín západného Balkánu do Európskej únie s osobitým dôrazom na Srbsko. Opierala sa o dokument vydaný Európskou komisiou v roku 2018 – *Dôveryhodná perspektíva rozšírenia pre krajiny západného Balkánu a väčšia angažovanosť EÚ v tejto oblasti*. Na základe uvedeného dokumentu bolo Srbsko spolu s Čiernou Horou označené za najvýraznejších aspirantov na prístupenie k Európskej únii a rok 2025 bol stanovený ako potencionálny rok, kedy by k prístúpeniu mohlo dôjsť. Vychádzala z nového, dynamickejšieho, dôveryhodnejšieho a politickejšieho prístupového procesu pod názvom *Nová metodika rozširovania*, ktorý kladie väčší dôraz na základné piliere štátov: demokraciu, právny štát, hospodársky rozvoj a konkurencieschopnosť. **Suzana Grubješić** zmenu metodiky hodnotila pozitívne, keďže podľa jej slov: „*Cieľom zmeny je, aby sa proces rozširovania stal*

politickejším, nielen technickým. Členské štáty sa do tohto procesu budú viac zapájať, budú aktívnejšie v procese vyjednávania s Európskou komisiou. Cieľom je stať sa predvídateľným a spravodlivým, nie len otvoreným, čo je ale tiež dôležité.“ Definovala aj niekoľko priorít úspešnej integrácie balkánskych krajín do EÚ. V prvom rade by možnosti ďalšieho rozširovania únie nemali byť obmedzované. Je potrebná politická vôľa všetkých zúčastnených strán, inak môžeme nechcene otvárať dvere iným: Číne, Rusku či Turecku. Práve prebiehajúca pandémia nám ukázala, aké silné postavenie majú na Balkáne uvedené štáty. S tým, podľa prednášajúcej, súvisí ďalší bod, komunikačná stratégia. Je potrebné zrozumiteľnejšie vysvetlenie záujmov Európskej únie na Balkáne, najmä v Srbsku. Brusel by mal zvoliť aktívnejšiu komunikačnú kampaň, ktorou si získa srdcia aj mysle obyvateľov. Spolu s konkrétnymi vládami musí propagovať EÚ, čo robí pre ľudí a ako sa angažuje v rozvoji krajín. Zisťujeme, že mnohí ľudia stále považujú za najväčších investorov Rusko a Čínu. Únia je pritom nepochybne najvýraznejším obchodným partnerom, donorom a investorom. Túto skutočnosť je podľa **Grubješić** nutné neustále akcentovať. Štáty ležiace na Balkánskom polostrove patria do Európy - ekonomicky, kultúrne aj politicky. Iná možnosť neexistuje.

Na podobnú obsahovú schému naviazal projekt aj 8. júna 2020, kedy univerzitný debatný tím Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov UMB spolu s ostatnými kolegami zo Srbska, Moldavska, Bosny a Hercegoviny a Čiernej Hory pokračoval na tému Európskej únie, NATO a Číny. Tohtoročný formát sa uskutočnil výnimočne formou interaktívnej debaty naživo vysielanej v každej zúčastnenej inštitúcii. Vďaka online prenosu bola dostupná aj širokej verejnosti, ktorá mala možnosť zapojiť sa do diskusie. Študenti diskutovali v troch kolách otázok:

1. Reagovala EÚ na súčasnú pandemickú krízu rýchlo, alebo skôr príliš pomaly? Ako vnímate pomoc EÚ krajinám západného Balkánu a Východného partnerstva počas pandémie COVID-19? Vyjde Európska únia z pandémie COVID-19 silnejšia, alebo budeme svedkami väčšieho rozdelenia a fragmentácie - a slabšej EÚ? Mali by sme byť pripravení na väčšiu spoluprácu a solidaritu v EÚ, alebo kríza posilní nacionalizmus, egoizmus a populizmus v členských štátoch?
2. NATO diskutuje o budúcich opatreniach týkajúcich sa možného návratu pandémie COVID-19 na jeseň alebo v zime 2020. Existuje nejaká úloha

NATO vrátane širšej medzinárodnej spolupráce, ktorú by ste považovali za užitočnú pre svoju krajinu, alebo veríte, že sa s tým budete vedieť vyrovnáť sami?

3. Úloha Číny pri šírení vírusu sa diskutuje od začiatku pandémie. Akú úlohu zohrala Čína? Boli jej kroky zamerané na medzinárodnú spoluprácu a pomoc alebo na sledovanie vlastných záujmov? Podľa vášho názoru, prišla Čína so špeciálnou medzinárodnou iniciatívou na potlačenie, izoláciu a zničenie vírusu? Budú po pandémii vzťahy medzi EÚ/USA a Čínou lepšie, alebo horšie?

V kontexte prvej otázky neboli názory diskutujúcich jednotné. Časť študentov označovala pomoc únie za skôr rýchlu, než pomalú. Oceňovali finančnú aj materiálnu pomoc poskytnutú krajinám juhovýchodnej Európy. Zároveň vyslovili predpoklad úspešného zvládnutia postpandemickej krízy zo strany EÚ. Naopak, značná skupina študentov označovala európsku pomoc za pomalú a nedostačujúcu, čo malo podľa nich za následok napríklad kolabovanie zdravotného systému v Taliansku a v Španielsku. Solidaritu v únii pomenovali ako neistú a slabú. Kritizovali „národné sebestvo“ krajín počas pandémie. Vyskytol sa aj neutrálny postoj. Podľa neho mala EÚ v značnej miere zviazané ruky, nakoľko nemôže v oblastiach verejnej a zdravotnej politiky podporovať a koordinovať činnosti všetkých suverénnych štátov. Preto je potrebná diskusia o kompetenciách Európskej únie v oblasti zdravotníctva. Názory diskutujúcich sa rozchádzali aj pri druhom okruhu otázok, kedy väčšina študentov poukázala na nevýraznú pomoc NATO smerujúcu do balkánskych krajín. Prioritnou úlohou organizácie bola pomôcť jej členom, čo aj patrične ocenili debatné tímy zo Slovenskej republiky. V reakcii na túto skutočnosť bola zo strany študentov viacerých balkánskych univerzít vyslovená žiadosť o pripojenie sa k Severoatlantickej zmluve. V odpovediach na tretiu skupinu otázok všetci debatujúci dosiahli konsenzus. Členovia debatných tímov označili Čínu za jedného z hlavných vinníkov súčasnej krízy. Ostro kritizovali utajovanie zistení týkajúcich sa šírenia vírusu COVID-19. Zároveň poukázali na výraznú podobnosť so zavádzaním a skresľovaním informácií zo strany Sovietskeho zväzu počas tragédie v Černobyle v roku 1986. Študenti ocenili humanitárnu pomoc Číny, avšak zhodli sa vo svojich argumentoch na tom, že nebola taká výrazná, ako ju čínska strana a vládne inštitúcie niektorých krajín prezentovali. Časť študentov sledovala snahu o budovanie *soft power* v Európe. Ďalší študenti skôr spájali

čínsku pomoc so zmierňovaním nepriaznivých hospodárskych dosahov na ekonomiku Čínskej ľudovej republiky. Jedno je však isté, vďaka správne zvolenej komunikačnej stratégii východoázijskej krajiny musela Európska únia čeliť problému v podobe stúpajúcej priazne obyvateľstva k Číne.

Neodmysliteľnou súčasťou projektu bolo vypracovanie návrhov pre Európsky parlament, ktoré študenti komunikovali v online vysielaní poslancom EP 29. júna 2020. Pozvanie prijali **Lukas Mandl** a **Vladimír Bilčík**. **Lukas Mandl** je predseda delegácie pre vzťahy s kórejským polostrovom a podpredseda podvýboru pre bezpečnosť a obranu, člen Konferencie predsedov delegácií, člen Výboru pre zahraničné veci, občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci, člen delegácie pri Parlamentnom výbore Cariforum - EÚ a člen delegácie pre vzťahy s Bosnou a Hercegovinou a Kosovom. **Vladimír Bilčík** pôsobí ako predseda delegácie pri Parlamentnom výbore pre stabilizáciu a pridruženie EÚ - Čierna Hora, člen Konferencie predsedov delegácií, člen Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci a člen delegácie pri Spoločnom parlamentnom výbore EÚ pre Severné Macedónsko. Každý univerzitný debatný tím vypracoval odporúčací list zložený z dvoch ústredných častí. Prvou bolo spracovanie *National position*, kedy študenti vychádzali z informácii získaných počas osobných či iných stretnutí so zástupcami vlád a samotných odporúčaní pre Európsky parlament. Univerzitnému tímu z Banskej Bystrice v zložení **Sarah Hrončeková**, **Tomáš Čekme**, **Alan Vagabov**, **Ján Ružička** a **Ihor Sobol** poskytli svoje postrehy Minister obrany SR **Jaroslav Nad'** a 1. štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR **Martin Klus**. Diskusia prebiehala na tému *Boj s hoaxami a falošnými správami počas pandémie COVID-19 v Európe*. Rezort obrany vníma falošné správy ako jeden z nástrojov presadzovania záujmov cudzích mocí na Slovensku. Minister obrany SR poukázal na to, že konflikty sa už nevedú len konvenčnými spôsobmi, ale aj hybridnými, pričom *fake news* sú neodmysliteľnou súčasťou vedenia takéhoto spôsobu konfliktu. Zdôraznil však, že diskutovaný problém sa okrem oblasti medzinárodných vzťahov a obrany dotýka najmä verejného zdravia. Ako príklad uviedol šírenie hoaxov v súvislosti s koronavírusom, či neustále diskutovanú potrebu prevencie očkovaním. S týmto názorom sa stotožnil takisto štátny tajomník MZVaEZ. **Martin Klus** tiež zastáva širšiu medzirezortnú spoluprácu na národnej úrovni a úrovni Európskej únie. Obaja obhajujú celoeurópsku stratégiu obrany proti hybridným hrozbám, nakoľko ju možno považovať za efektívnejšiu.

Netreba však zabúdať na neustálu strategickú komunikáciu ministerstiev smerom k širokej verejnosti. Prioritne je potrebné komunikovať obyvateľom dôležitosť nášho partnerstva s NATO a s Európskou úniou, ktorých sme stabilnou súčasťou. Obaja vládni činitelia zdôraznili význam silných tradičných médií a mimovládnych organizácií, ktoré zohrávajú neoceniteľnú úlohu v boji proti *fake news*. Študenti Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov v Banskej Bystrici z uskutočnených rozhovorov sformulovali odporúčania v oblasti vzdelávania, vnútornej politiky a medzinárodnej spolupráce.

Odporúčanie v oblasti vzdelávania pre ministerstvá školstva v jednotlivých krajinách:

- Stredným školám vyučovať študentov o dezinformáciách na webe. Vysvetliť im základné zásady kontroly informácií na internete. Cieľom výučby o dezinformáciách na webe je zníženie dôveryhodnosti pochybných informačných kanálov.
- Zriadiť mládeži dostupnejšie spôsoby overovania informácií. Napríklad prostredníctvom každodenného vyvracania falošných správ na oficiálnych profiloch európskych inštitúcií na sociálnych sieťach. Cez rôzne zábavno-náučné videá alebo aplikácie.

Odporúčanie pre oblasť vnútornej politiky:

- Vytvoriť čierny zoznam médií a webových stránok. Ich zákaz, by sa mohol považovať za porušenie slobody prejavu. Avšak zaradenie takéhoto média na zoznam bude mať len odporúčací a informatívny charakter.
- S týmto súvisí tiež vznik kritérií, ktoré jasne definujú distribútorov falošných správ. Podľa týchto kritérií budú médiá zaradované na čiernu listinu.
- Vlády by mali do boja s falošnými správami aktívnejšie zapájať digitálne platformy. Sociálna sieť ako je Twitter, Facebook či vyhľadávací nástroj Google môžu byť nápomocné pri kontrole a prevencii šírenia hoaxov v krajine.

Odporúčanie v oblasti medzinárodnej spolupráce:

- Navrhujeme užšiu spoluprácu susedných štátov/blokov (BENELUX, V4) pri odhaľovaní a vyvracaní falošných správ cez spoločnú stratégiu boja proti hybridným hrozbám.
- Spolupracovať s Centrom excelentnosti NATO pre spoluprácu v kybernetickej bezpečnosti so sídlom v Talline. Zdieľať spoločné informácie a overené postupy v boji proti hybridným hrozbám.

Prioritným cieľom projektu je podporovať demokratické hodnoty medzi mladými ľuďmi. Podporovať európske hodnoty a zvýšiť povedomie v problematike integrácie balkánskych krajín do Európskej únie. Je však nevyhnutné vypočítať si postoje skupiny obyvateľstva, na ktoré sa projekt prioritne zameriava. Nástrojom pre získanie relevantných dát je prieskum vykonávaný v intervale šiestich mesiacov v uvedených mesiacoch Jarnej a Zimnej debaty. Prieskum je zameraný na zisťovanie postojov a názorov študentov k inštitúciám Európskej únie, bezpečnosti, obrany proti hybridným hrozbám, k integrácii krajín juhovýchodnej Európy do EÚ a k súčasnej politickej situácii na nadnárodnej úrovni. Výsledky výskumu analyzovala 11. augusta 2020 sociologička Oľga Gyárfášová v online prezentácii a sú postupne zverejňované na facebookovej stránke University Debates. Výskum prebieha na všetkých participujúcich univerzitách a jeho výsledky budú použité na vhodnejšie ciele osvety, ktorú projekt prináša.